

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра наглядово-профілактичної діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічна доброчесність

циклу вибіркової підготовки

за освітньо-професійною програмою «Туризм»

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою
наглядово-профілактичної діяльності
на 2022- 2023 навчальний рік
Протокол від «05» травня 2022 року № 34

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Академічна доброчесність»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Сучасні європейські стратегії освітнього простору передбачають впровадження європейських норм і стандартів у вищу освіту. Стрімка технологізація й інформатизація освітнього простору вимагає формування академічної культури українського суспільства. Динаміка розвитку сучасного суспільства та педагогічної освіти потребує формування академічно доброчесної особистості, здатної до легативних практик. У системі вищої освіти проблема академічної доброчесності набуває особливої значущості у зв'язку з реалізацією Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», змісту Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні (2004), рекомендацій науково-методичної комісії з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти Міністерства освіти і науки України щодо забезпечення принципів академічної доброчесності, проекту сприяння академічної доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP); дотриманням порядку присудження наукових ступенів, європейських стандартів якості досліджень.

Дисципліна «Академічна доброчесність» особливу увагу акцентує на ознайомленні та додержанні загальних принципів, правил академічної доброчесності та етичної поведінки, якими мають керуватися здобувачі вищої освіти, наукові та науково-педагогічні працівники Національного університету цивільного захисту України під час навчання, провадження науково-педагогічної, творчої діяльності, а також ознайомлює здобувачів вищої освіти з політикою і процедурою забезпечення дотримання академічної доброчесності в Університеті та відповідальністю за порушення академічної доброчесності.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Безугла Юлія Сергіївна, доцент кафедри наглядово-профілактичної діяльності
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 112. Номер телефону - 093-162-36-65
E-mail	bezuglaja@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Наглядово-профілактична діяльність органів державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту.
Професійні здібності	Професійні знання і значний досвід роботи в викладанні технічних дисциплін; дослідження механізмів впровадження академічної доброчесності в освітній процес.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=2TB6PL8AAAAJ ORCID: 0000-0003-4022-2807

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 112. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни це ознайомлення майбутніх фахівців із принципами та правилами дотримання політики академічної доброчесності на прикладі вітчизняного й міжнародного досвіду; формування професійних компетентностей необхідних для засвоєння принципів академічної культури, що ґрунтується на засадах академічної чесності, прозорості та доступності якісної освіти в Україні; забезпечення їх необхідними

знаннями та інструментами, оволодіння та оперування якими є необхідними для повноцінного функціонування у освітній спільноті, а також на ринку праці у майбутньому.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	вибіркова компонента
Рік підготовки	2022-2023
Семестр	3-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	4
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	0
- лабораторні заняття (годин)	0
- курсовий проект (робота) (годин)	0
- інші види занять (годин)	0
- самостійна робота (годин)	84
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0
- підсумковий контроль (диференційований залік, екзамен)	диференційований залік

Передумови для вивчення дисципліни

Для якісного вивчення навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» бажано отримати знання наступних дисциплін:

Українська мова (за професійним спрямуванням), «Філософія».

Після вивчення наведених навчальних дисциплін бажано здобути результати навчання згідно переліку:

ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами) на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадської свідомості.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальністю 242 «Туризм» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття	ПР14
проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань	ПР15

діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадської	ПР16
Дисциплінарні результати навчання	<i>абрєвіатура</i>
відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	
демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності	
демонструвати навички усного наукового мовлення ц академічного письма, зокрема під час написання наукових текстів і публічної презентації своєї позиції в дискусіях	
ініціювати інноваційні проекти, прояв людських здібностей, уміння виходити із зони комфорту та професійно діяти за нових обставин	
здійснення самостійних досліджень з актуальних проблем певної галузі знань із застосуванням відповідних наукових методів і міждисциплінарних підходів	
- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:	
Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ЗК01.
здатність діяти соціально відповідально та свідомо	ЗК03
здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу	ЗК04
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>абрєвіатура</i>
знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	
здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	
здатність бути критичним і самокритичним, об'єктивно оцінювати власну інтелектуальну працю і науковий доробок інших	
здатність успішно виконувати індивідуальні творчі завдання, створювати наукові та навчально-наукові тексти	
здатність дотримуватися норм професійної етики, гармонічно спілкуватись у стінах вищу, дотримуючись правил наукового етикету	
здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. «Академічна доброчесність» як наука та навчальна дисципліна.

Тема 1.1. Академічна доброчесність: поняття та правові засади.

«Академічна доброчесність» як дефініція нового закону «Про вищу освіту». Об'єкт, предмет та завдання курсу «Академічна доброчесність». Роль і місце академічної доброчесності в системі університетської освіти. Нормативно-правова база (Кодекси, положення, правила, пам'ятки тощо) з дотримання академічної доброчесності в НУЦЗУ.

Тема 1.2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності.

Кодекс академічної доброчесності як засіб запобігання порушень у сфері вищої освіти. Права та обов'язки наукових працівників. Доброчесність в управлінні науковими колективами. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти (ЗВО). Положення університетів щодо регулювання етичних норм. Правила поведінки здобувачів на прикладі американських та європейських ЗВО. Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Тема 1.3. Академічна доброчесність, як соціальний капітал сучасного університету.

Шляхи формування нової академічної культури на принципах академічної свободи, суспільної відповідальності, пошани до людської гідності і дотримання академічної доброчесності. Закон України «Про вищу освіту» як джерело для створення правової оболонки для протидії окремим зловживанням академічною доброчесністю. Університет як середовище для формування простору інноваційних академічних досліджень та навчання.

Тема 1.4. Академічна культура як складова академічної доброчесності.

Академічна культура й етика у вищій освіті. Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності; прав і обов'язків усіх учасників навчального процесу. Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності здобувача. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі. Вплив академічної культури на інституційну практику української вищої школи. Шляхи формування академічної культури у ЗВО.

Тема 1.5. Кодекс академічної доброчесності як інструмент дотримання академічної чесності науковця і освітянина.

Кодекси академічної доброчесності, в утвердженні стандартів академічної чесності. Змістові та структурні особливості: науково-теоретичний аналіз. Вплив Кодексів академічної доброчесності на зниження академічної нечесності у ЗВО. Імплементация Кодексу у діяльність українських ЗВО. Кодекс академічної доброчесності НУЦЗУ.

МОДУЛЬ 2. «Академічна доброчесність» у науковій політиці та дослідницькій роботі. Види порушень академічної доброчесності та способи боротьби із ними.

Тема 2.1. Дотримання права інтелектуальної власності як прояв академічної доброчесності.

Поняття інтелектуальної власності. Діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Авторське право: від першого закону про авторське право («Статут королеви Анни» в Англії у 1710 р. закріпив за автором виключне право на опублікування свого твору протягом 14 років) до сьогодні. Міжнародні договори із забезпечення авторського права, чинні на території України Українське законодавство в галузі інтелектуальної власності (Закон України «Про авторське право та суміжні права» (2007); Закон України «Про вищу освіту» ст. 69 «Права інтелектуальної власності та їх захист»). Об'єкти авторського права. Можливості й правила використання інтелектуальної власності. Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності. Авторські права учасників освітнього процесу у ЗВО.

Тема 2.2. Плагіат, як спосіб порушення авторського права та крадіжки інтелектуальної власності.

Розуміння плагіату з античності до сьогодні. Види плагіату. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні. Університетські положення про запобігання плагіату. Плагіат у цифровому світі. Формування академічної культури через ознайомлення студентів із поняттям інтелектуальної власності, основними правилами використання оригінальних текстів, цитування і оформлення покликань як основний превентивний засіб недопущення плагіату. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми: <http://www.antiplagiat.ru>, www.copyscape.com, програми «Unicheck», «Плагіат-Інформ», SearchInform, TurnItIn, EVE2, CopyCatch Gold, WCopyFind, DC Finder, Advego Plagiatus тощо.

Тема 2.3. Організація і методика роботи з джерелами. Укладання бібліографії.

Джерела інформації, правила цитування й оформлення покликань. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні (орфографія, пунктуація, виділення тощо). Бібліографічне покликання, належне цитування й оформлення покликань – основна умова уникнення плагіату. Національні правила оформлення бібліографічних покликань. Бібліографічне посилення. Загальні положення та правила складання. Пошук в Google Академія, Google Scholar, Google Books, Electronic Repository, ORSID. Практичні поради щодо організації пошуку: мета та завдання інформаційного пошуку; типи та види пошуку.

Тема 2.4. Методика організації навчального процесу у ЗВО за принципами академічної доброчесності.

Змістові та методичні особливості організації навчального процесу у вищій школі, як діалогу викладача і студентів. Головні ознаки діалогу як професійної, філософсько-етичної

позиції викладача, що відповідають засадам академічної доброчесності. Сутнісні характеристики діалогу як методу навчання. Правила, прийоми організації діалогічного навчання на засадах академічної доброчесності у ЗВО. Особливості застосування питань для організації діалогу в навчальному процесі ЗВО. Теоретичні аспекти формування академічної культури студентів в умовах сучасного університету.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					модульна контрольна робота
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота		
1- й семестр						
МОДУЛЬ 1. «Академічна доброчесність» як наука та навчальна дисципліна.						
Тема 1.1. Академічна доброчесність: поняття та правові засади.	10	2	-	-	8	
Тема 1.2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності.	8	-	-	-	8	
Тема 1.3. Академічна доброчесність, як соціальний капітал сучасного університету.	8	-	-	-	8	
Тема 1.4. Академічна культура як складова академічної доброчесності.	8	-	-	-	8	
Тема 1.5. Кодекс академічної доброчесності як інструмент дотримання академічної чесності науковця і освітянина.	10	-	-	-	10	
Разом за модулем 1	44	2	-	-	42	
МОДУЛЬ 2. «Академічна доброчесність» у науковій політиці та дослідницькій роботі. Види порушень академічної доброчесності та способи боротьби із ними.						
Тема 2.1 Дотримання права інтелектуальної власності як прояв академічної доброчесності.	10	-	-	-	10	
Тема 2.2. Плагіат, як спосіб порушення авторського права та крадіжки інтелектуальної власності.	10	-	-	-	10	
Тема 2.3. Організація і методика роботи з джерелами. Укладання	10	-	-	-	10	

бібліографії.						
Тема 2.4. Методика організації навчального процесу у ЗВО за принципами академічної доброчесності.	16	2	2	-	12	
Разом за модулем 2	46	2	2	-	42	
Разом	90	4	2	-	84	

Теми практичних занять заочна (дистанційна) форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.4. Методика організації навчального процесу у ЗВО за принципами академічної доброчесності.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Феномен академічної доброчесності
2. Академічна фальсифікація та академічна відповідальність.
3. Основні чинники структурних елементів академічної доброчесності.
4. «Кодекс академічної доброчесності» як засіб запобігання порушень у сфері вищої освіти.
5. Доброчесність в управлінні науковими колективами.
6. Права та обов'язки наукових працівників та здобувачів вищої освіти.
7. Правила поведінки студентів на прикладі американських та європейських ЗВО.
8. Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.
9. Шляхи формування академічної культури у ЗВО.
10. Можливості й правила використання інтелектуальної власності.
11. Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності.
12. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми.
13. Правила цитування й оформлення покликань.
14. Теоретичні аспекти формування академічної культури студентів в умовах сучасного університету.
15. Національні правила оформлення бібліографічних покликань. Бібліографічне посилання.
16. Плагіат та його різновиди.
17. Курсова та магістерська робота: структура та послідовність виконання.
18. Основні проблеми накопичення та обробки інформації в процесі дослідження.
19. Джерела інформації для наукових досліджень та їх пошук.
20. Вступ до дисертаційної роботи, його композиція.
21. Загальні вимоги до оформлення тексту дисертаційної роботи.
22. Підготовка автореферату як етап наукового дослідження.
23. Основні види наукових публікацій.
24. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
25. Вчені ступені та наукові звання, їх роль у підготовці наукових кадрів.
26. Порядок захисту та специфіка курсової та магістерської роботи.
27. Порядок захисту дисертаційної роботи.
28. Апробація результатів наукового дослідження. Наукова дискусія.
29. Методика підготовки та оформлення наукової публікації.
30. Проблема мови та стилю наукової роботи.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: накопичувальна бально-рейтингова система, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей. Для оцінки знань використовується поточний та підсумковий контроль.

Передбачаються наступні засоби оцінювання:

контрольна робота;

індивідуальна самостійна робота.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – накопичувальна шкала – 100-бальна;

друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;

третя – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна).

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання.

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на аудиторному занятті (лекція, практичне заняття) методом опитування, демонструванням результатів навчання, а саме: контрольна робота, письмове опитування, стандартизовані тести; участь у дискусіях, поточне тестування пройденого і самостійно опрацьованого матеріалу, захист рефератів із самостійно опрацьованих індивідуальних завдань, наскрізні та командні проекти; аналітичні звіти, есе; студентські презентації та виступи на наукових заходах; завдання на тренажерах, реальних об'єктах; перевірка ведення конспектів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі у формі диференційованого заліку, *оцінюється за результатами сумарного накопичування балів протягом семестру*.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	1	5
	семінарські заняття	-	-
	практичні заняття*	-	-
		
Індивідуальна самостійна робота	1	10	10

Разом за модуль 1	1		15
Модуль 2	лекції	1	5
	семінарські заняття	-	-
	практичні заняття*	1	5
Індивідуальна самостійна робота	1	10	10
Разом за модуль 2	2		20
За результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1		65
Індивідуальні завдання			
I. Разом за поточний контроль	3		100
II. Підсумковий контроль (диференційований залік)			-
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться на аудиторному занятті (лекції, практичне заняття). Він передбачає оцінювання підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) та набуття навичок під час виконання відповідних завдань. Використовуються методи фронтального та індивідуального опитування, оцінювання позааудиторної самостійної роботи.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на заняттях (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок сформульовано відповідь (доклад, презентація), викладка матеріалу з використанням мультимедійного обладнання;

4 бали – відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок сформульовано відповідь (доклад, есе), викладка матеріалу без використання мультимедійного обладнання;

3 бали – відповідь часткова, у відповіді допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

2 бали – у відповіді частково використовуються професійні терміни, відповідь не повна, здобувач плутається у термінах;

1 бали – у відповіді не використовуються професійні терміни та значні граматичні чи стилістичні помилки (здобувач вагається з відповіддю на запитання);

0 балів – відповіді за запитання не має, презентації не має.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мовлення, емоційність та переконливість, використання рекомендованих джерел інформації (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки.

Модульний контроль.

Контрольна робота (КР) для ЗВО *за заочною (дистанційною) формою навчання* є видом поза аудиторної індивідуальної роботи навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни, що вивчається, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, охоплює тему або декілька тем і завершується оцінюванням.

Метою написання КР є поглиблений розгляд окремих питань дисципліни, яка вивчається, розширення отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи знань, оцінка рівня індивідуальної творчості. В КР має бути продемонстроване уміння розкрити вивчену тему, класифікувати різні підходи до неї, оперувати філософським категоріальним апаратом, продемонстроване уміння викладати отримані знання та відстоювати власне розуміння проблеми.

КР складається з двох теоретичних питань. Не допускається написання КР на одну і ту ж тему декількома студентами однієї групи.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за заочною (дистанційною) формою навчання за контрольну роботу (письмового контрольного опитування, що складається з двох теоретичних питань та оцінюється від 0 до 65 балів):

65 - 55 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

54 - 45 балів – здобувач достатньо повно полюбив навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання, при наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

44 -35 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

34 - 25 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки;

24 – 15 балів - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрив зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

14 – 1 балу – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, при цьому допущено суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його правильно викласти, не розуміє змісту питання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до контрольної роботи:

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір.
2. Феномен академічної доброчесності.
3. Права та обов'язки наукових працівників та здобувачів вищої освіти.
4. Проблема педагогічного спілкування як міжособистісної, партнерської взаємодії в умовах реалізації принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти.
5. Теоретичні аспекти формування академічної культури здобувачів вищої освіти в умовах сучасного закладу вищої освіти.
6. Механізми захисту прав і свобод здобувачів вищої освіти в умовах академічної доброчесності.
7. Обов'язки та відповідальність здобувачів вищої освіти як учасників навчального процесу: аналіз нормативно-правового регулювання сфери вищої освіти.
8. Можливості й правила використання інтелектуальної власності.
9. Плагіат та його різновиди.
10. Проблема організації студентського самоврядування в умовах академічної доброчесності.
11. Академічна культура як невід'ємна складова професійної компетентності особового складу ДСНС.
12. Академічна культура й етика як проблема оптимізації діяльності закладу вищої освіти.
13. Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності та їх нормативне закріплення й правове регулювання в освітньо-науковій сфері.
14. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі (2004) та її вплив на формування ціннісно-нормативних механізмів регуляції сучасного академічного середовища.
15. Проблема академічної нечесності в діяльності сучасного закладу вищої освіти: теоретичний аналіз причин та способів запобігання.
16. Західний досвід боротьби з академічною нечесністю та покарання за неї.
17. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
18. Джерела інформації для наукових досліджень та їх пошук.
19. Основні види наукових публікацій.
20. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
21. Академічна доброчесність як цінність корпоративної культури закладу вищої освіти.

22. Кодекс академічної доброчесності та його значення для формування етичної поведінки у закладі вищої освіти.
23. Еволюція поняття «авторське право»: від першого закону про авторське право у 1710 р. до сьогодення.
24. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності: теоретичний аналіз проблеми.
25. Концепція «суспільного надбання»: особливості використання літературних творів.
26. Принципи та правила реалізації «Концепція відкритого дозволу» (Open Access) в сучасному інформаційному просторі.
27. Принципи та правила використання вільного доступу до дослідницької літератури через призму Будапештської ініціативи відкритого доступу (2002).
28. Реалізація принципів наукової комунікації через призму «Берлінської декларації про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань» (2003).
29. Плагіат як соціально-психологічний феномен.
30. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні: теоретичний аналіз проблеми.
31. Правила цитування й оформлення покликань.
32. Правила укладання бібліографії дослідницької роботи.
33. Вчені ступені та наукові звання, їх роль у підготовці наукових кадрів.
34. Порядок захисту та специфіка курсової та магістерської роботи.
35. Порядок захисту дисертаційної роботи.
36. Методика підготовки та оформлення наукової публікації.
37. Проблема мови та стилю наукової роботи.
38. Положення університетів щодо регулювання етичних норм.
39. Інтелектуальна свобода.
40. Змістові та структурні особливості: науково-теоретичний аналіз.
41. Права інтелектуальної власності та їх захист.
42. Авторські права учасників освітнього процесу у ЗВО.
43. Правила цитування й оформлення покликань.
44. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні.
45. Мета та завдання інформаційного пошуку; типи та види пошуку.
46. Сутнісні характеристики діалогу як методу навчання.
47. Правила, прийоми організації діалогічного навчання на засадах академічної доброчесності у ЗВО.
48. Поняття інтелектуальної власності.
49. Імплементация Кодексу у діяльність українських ЗВО.
50. Академічна культура й етика у вищій освіті.
51. Шляхи формування академічної культури у ЗВО.
52. Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.
53. Вплив Кодексів академічної доброчесності на зниження академічної нечесності у ЗВО.
54. Критерії визначення предмету академічної доброчесності.
55. Доброчесність в управлінні науковими колективами.
56. Всезагальний, загальний і спеціальні (окремі) методи та їх класифікація.
57. Структура академічної доброчесності.
58. Основні чинники структурних елементів академічної доброчесності.
59. Роль і місце академічної доброчесності в системі університетської освіти.
60. Основні чинники структурних елементів академічної доброчесності.

Індивідуальні завдання.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм самостійної поза аудиторної роботи здобувача вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань та навичок на практиці шляхом демонстрації підготовленої презентації з використанням мультимедійного обладнання або реферату за

однією із зазначеної орієнтованої тематики індивідуальних завдань або самостійно обраною темою (або самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні індивідуальної самостійної роботи оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – обрана тема розкрита в повному обсязі, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений презентаційний матеріал з використанням мультимедійного обладнання;

4 бали – обрана тема розкрита в повному обсязі з використанням мультимедійного обладнання; але здобувач при викладенні матеріалу допускає незначні фахові чи стилістичні помилки (або підготовлений реферат без застосування мультимедійного обладнання);

3 бали – обрана тема розкрита частково, використовуються професійні терміни, але в доповіді (докладі) допускаються фахові, стилістичні, граматичні помилки ;

2 бали – завдання виконане частково, у доповіді (докладі, есе) допущені значні фахові, граматичні чи стилістичні помилки;

1 бали – завдання виконане частково, тема не розкрита;

0 балів – завдання не виконане.

При вивченні дисципліни здобувач вищої освіти має право обрати та підготувати не більше 4 (чотирьох) з рекомендованих тем індивідуальної самостійної роботи (не більше двох завдань відповідно у кожному модулі) та сумарно **набрати додаткові 20 балів** за виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі у формі диференційованого заліку.

Критерії підсумкового оцінювання здобувачів вищої освіти за заочною (дистанційною) формою навчання на диференційному заліку оцінюється за результатами сумарного накопичування балів протягом семестру.

У разі, якщо здобувач вищої освіти виявить бажання підвищити результати оцінювання, проводиться співбесіда, зміст якої передбачає усні відповіді здобувача на теоретичні запитання викладача за навчальним матеріалом двох модулів з дисципліни «Академічна доброчесність».

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Дати визначення поняття «Академічна доброчесність»
2. Права та обов'язки наукових працівників та здобувачів вищої освіти.
3. Теоретичні аспекти формування академічної культури здобувачів вищої освіти в умовах сучасного закладу вищої освіти.
4. Механізми захисту прав і свобод здобувачів вищої освіти в умовах академічної доброчесності.
5. Обов'язки та відповідальність здобувачів вищої освіти як учасників навчального процесу: аналіз нормативно-правового регулювання сфери вищої освіти.
6. Можливості й правила використання інтелектуальної власності.
7. Плагіат та його різновиди.
8. Проблема організації студентського самоврядування в умовах академічної доброчесності.
9. Академічна культура як невід'ємна складова професійної компетентності особового складу ДСНС.
10. Академічна культура й етика як проблема оптимізації діяльності закладу вищої освіти.
11. Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності та їх нормативне закріплення й правове регулювання в освітньо-науковій сфері.
12. Критерії визначення предмету академічної доброчесності.
13. Доброчесність в управлінні науковими колективами.
14. Всезагальний, загальний і спеціальні (окремі) методи та їх класифікація.
15. Структура академічної доброчесності.
16. Основні чинники структурних елементів академічної доброчесності.

17. Роль і місце академічної доброчесності в системі університетської освіти.
18. Основні чинники структурних елементів академічної доброчесності.
19. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі (2004) та її вплив на формування ціннісно-нормативних механізмів регуляції сучасного академічного середовища.
20. Проблема академічної нечесності в діяльності сучасного закладу вищої освіти: теоретичний аналіз причин та способів запобігання.
21. Західний досвід боротьби з академічною нечесністю та покарання за неї.
22. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
23. Джерела інформації для наукових досліджень та їх пошук.
24. Основні види наукових публікацій.
25. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
26. Академічна доброчесність як цінність корпоративної культури закладу вищої освіти.
27. Кодекс академічної доброчесності та його значення для формування етичної поведінки у закладі вищої освіти.
28. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності: теоретичний аналіз проблеми.
29. Концепція «суспільного надбання»: особливості використання літературних творів.
30. Плагіат як соціально-психологічний феномен.
31. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні: теоретичний аналіз проблеми.
32. Правила цитування й оформлення покликань.
33. Правила укладання бібліографії дослідницької роботи.
34. Вчені ступені та наукові звання, їх роль у підготовці наукових кадрів.
35. Порядок захисту та специфіка курсової та магістерської роботи.
36. Порядок захисту дисертаційної роботи.
37. Методика підготовки та оформлення наукової публікації.
38. Проблема мови та стилю наукової роботи.
39. Положення університетів щодо регулювання етичних норм.
40. Інтелектуальна свобода.
41. Змістові та структурні особливості: науково-теоретичний аналіз.
42. Права інтелектуальної власності та їх захист.
43. Авторські права учасників освітнього процесу у ЗВО.
44. Правила цитування й оформлення покликань.
45. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні.
46. Мета та завдання інформаційного пошуку; типи та види пошуку.
47. Сутнісні характеристики діалогу як методу навчання.
48. Поняття інтелектуальної власності.
49. Імплементация Кодексу у діяльність українських ЗВО.
50. Академічна культура й етика у вищій освіті.

Політика викладання навчальної дисципліни.

1. Активна участь здобувачів вищої освіти в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Недопустимість пропусків занять з неповажної причини.
4. Неприпустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-педагогічного працівника.
5. Несвоєчасне виконання поставленого індивідуального завдання знижує критерії оцінювання на один бал.
6. Терміни захисту індивідуального завдання, терміни ліквідації заборгованості щодо

індивідуального завдання та відсоток зниження оцінки визначаються науково-педагогічним працівником індивідуально з урахуванням якості підготовленого матеріалу та причин невиконання завдання.

7. Обов'язкове дотримання здобувачами вищої освіти політики доброчесності під час виконання самостійної або індивідуальної роботи.

8. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

9. Інші вимоги, що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Туризм» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальністю 242 «Туризм».

2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

3. Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 24.06-06.07.2019. Варшава, 2019. 183 с.

4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ; Таксон, 2016. 234 с.

5. Андрущенко В.П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи». Київ, 2011. Вип. 26. С. 3–15.

6. Українська мова (за професійним спрямуванням): практикум / О.О. Старова, А.С. Промська. Харків : НУЦЗУ, 2018 . 100 с.

7. Бахрушин В., Ніколаєв Є. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Київ, 2019. 41 с.

8. Бойко Р.В. Без компіляцій і плагіату! Бюлетень ВАК України. Київ, 2008. № 12. С. 11–13.

9. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. Філософська думка. Київ, 2014. № 5. С. 110–122.

10. Бойченко Н.М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. Гуманітарно-релігійознавчий вісник. Київ: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2014. № 1 (1). С. 37–43.

11. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права. Київ: Ін-т інтел. власн. і права, 2008. 288 с.

12. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.

13. Бутенко Л.В. Мовлення ділових людей на нарадах, засіданнях, зборах: навч. посіб. для студ. нефілол. спец. Алчевськ: ДГМІ, 2003. 253 с.

14. Бутенко О.В. Правове виховання студентів вищих технічних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. пр. Херсон, 2014. Вип. 1. С. 59–62.

15. Бухарестська декларація етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі.// Вища освіта сьогодні. – 2005. – № 5. – С. 14-15.

16. Войтел С. Підготовка роботи до публікації. Морфологія. Дніпропетровськ, 2013. Т. VII, № 1. С. 101–102.

17. Впровадження етичних норм діяльності студентського самоврядування / М.Д. Городок, В.Г. Павлюк, В.М. Стах, О.В. Пустовойтов; упор. А.В. Карташов та ін. Житомир: Житомирський обласний центр молодіжних ініціатив, 2009. 102 с.
18. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: крос- культурний аналіз. Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241–248.
19. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. – Київ-Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25–34.
20. Гунчак В.М., Чепига М.П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 3 (49). С. 14–23.
21. Джонс Р.М. Академічна корупція в Україні. Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. 44 Львів). – Київ: Таксон, 2003. С. 261–268.
22. Джонсон А.М. Составление плана успешной научной карьеры. Руководство для молодых ученых. 2-е изд. Амстердам: Эльзевир, 2012. 118 с.
23. Дикань С.А. Плагиат в освіті: походження, причини та шляхи подолання. Безпека життєдіяльності: всеукр. наук.-попул. журн. Київ, 2007. № 5. С. 16–20.
24. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії. Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія». К., 2008. № 19. С. 93–102.
25. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
26. Євсєєва Г.П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Дніпропетровськ, 2014. № 8. С. 54–62.
27. Женченко М.І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України). Київ: Академперіодика, 2011. Вип. 5. С. 125–136.
28. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». URL:<http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>
29. Закон України від 01.07.2014 №1556-VII «Про вищу освіту» (із змінами і доповненнями). URL:fs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/65715.html
30. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII. – Назва з екрану. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_avtors_ke_pravo_i_sumizhni_prava.htm
31. Інграффіа Т. Інструкція з написання наукової статті. Морфологія. Дніпропетровськ, 2013. Т. VII, № 1. С. 96–100.
32. Карпека М.В. Стан і проблеми боротьби з плагиатом в Українській освіті. Відділ гуманітарної безпеки. Національний інститут стратегічних досліджень. М. Київ, 2017. 13с.
33. Ковальова А. Проблеми академічного плагиату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2013. Ч. 2. С. 61–71.
34. Кодекс академічної доброчесності НУЦЗ України. https://www.nuczu.edu.ua/images/topmenu/normativna_baza/kodeks/Kodeks_Akadem_dobrochesn_NUCZU1.pdf
35. Козолуп М.С. Міждисциплінарний підхід до формування академічної комунікативної компетенції у студентів природничих спеціальностей в університетах США. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Ужгород, 2014. Вип. 30. С. 60–63.
36. Кульчицька О.О., Дойчик М.В. Академія як простір свободи. Проблеми розвитку науки та освіти: теорія і практика: матер. міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку науки та освіти: теорія і практика» (м. Київ, 29–30 квітня 2016 р.) / ГО «Інститут освітньої та

молодіжної політики»; Наук.-навч. центр прикладної інформатики НАН України. Київ: ГО «ІОМП», 2016. С. 12–17.

37. Лайберг М., Немоловська Т. Списування: український і американський досвід. Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. Львів). Київ: Таксон, 2003. С. 269–271.

38. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці : інформаційний огляд / автори-укладачі: Якуніна Н. В., Чинюк А. А., Руденко Я. В. ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. О. Сербін; Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 41 с.

39. Плагиат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання: метод. посіб. Дніпропетровськ: ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.

40. Положення про організацію освітнього процесу в НУЦЗ України. https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/pologennya/57.pdf

41. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

42. Про Етичний кодекс ученого України. URL: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.

43. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) - Американські Ради. URL: <http://www.saiup.org.ua/> .

44. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з організаційно методичного забезпечення вищої освіти. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 24 с.

45. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. – URL: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.

46. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDVqvUxuA>.

47. Рижак Л. Євроінтеграція вищої освіти України: аксіологічний вимір. Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія «Філософські науки». Львів, 2008. Вип. 11. С. 27–37.

48. Рогожа М. Етичне регулювання академічного середовища у проблемному полі академічної етики: осмислення механізмів дієвості Бухарестської Декларації // Філософія освіти. – 2014. – №1 (14). – С. 232-241.

49. Ромакін В.В. Академічна етика як передумова верховенства права. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогіка». Миколаїв, 2006. Вип. 33, Т.46. С. 174–179.

50. Ромакін В.В. Академічна чесність у вищій освіті. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогічні науки». Миколаїв, 2002. Вип. 7, Т. 20. С. 24–28.

51. Ромакін В.В. Академічна чесність як політична проблема. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Політичні науки». Миколаїв, 2002. Вип. 12, Т. 25. С. 165–170.

52. Ромакін В.В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогіка». Миколаїв, 2010. Вип. 123, Т. 136. С.34–41.

53. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.

54. Сміт Р. Про недобросовісну практику наукових досліджень. Морфологія. Дніпропетровськ, 2007. Т. 1, № 3. С. 106–111.

55. Статут Національного університету цивільного захисту України. https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/inform-pro-diyalnicti/administrativna-diyalnicti/statut_nuczu.pdf.

56. Студентська науково-дослідницька робота (Нормативно-методичні рекомендації). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 58 с.
57. Струнсе В. Місія досяжна: підвищення академічної чесності в українській освіті. Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. Львів). Київ: Таксон, 2003. С. 272–275.
58. Суховірський О. Використання засобів мережі інтернет в процесі пошуку інформації для студентських наукових досліджень з педагогіки. Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. Умань, 2011. № 3. С. 131–135.
59. Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.] / НАН України. Київ, 2015. Вип. 11. С. 100–106.
60. Томахів М.В. Англomовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень. Одеський лінгвістичний вісник. Одеса, 2015. № 5. С. 154–157.
61. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.
62. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2012. 320 с.
63. Цокур О.С. «Кодекс честі» в системі вищої освіти США. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». Черкаси, 2009. Вип. 150. С. 57–62.
64. Швецова-Водка Г.М. Вступ до бібліографознавства: навч. посіб. для студентів напряму 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліогр». Рівне, 2011. – 231 с.
65. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
66. Ястремська О.О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.
67. Яхонтова Т.В. Основи англomовного наукового письма: навч. посіб. для студентів, аспірантів і науковців. Львів: ПАІС, 2003. 220 с.

Інформаційні ресурси

68. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.

69. <http://www.dsns.gov.ua/>

Розробник:
доцент кафедри наглядно-профілактичної діяльності
факультету цивільного захисту

Юлія БЕЗУГЛА